

Mijn column nummer 11

Nederlandse bossen vogelvrij?

Steeds minder koolmezen bevolken onze bossen. Biologen ontdekten dat de afwezigheid van huisjesslakken de oorzaak is. De slakken hebben calcium nodig voor hun huisjes. Calcium zit van nature in vrijwel elke bodem. Vogels hebben voor de leg extra calcium nodig, voor stevige eierschalen. Zij krijgen dit binnen door slakkenhuizen te eten. Het zuur uit de zure regen spoelt vele stoffen, waaronder calcium, uit de bovengrond naar diepere bodemlagen en uiteindelijk naar het grondwater. Zo ontstaat in de bovenlaag van zandgronden een gebrek aan deze stoffen. Een huisjesslak kan in zo'n milieu niet leven. Mezen vinden daardoor onvoldoende calcium. De eierschalen worden daardoor dunner: er komen minder vogels uit.

Rond 1980 wezen biologen al op de gevolgen van zure, vermestende regen op de plantengroei. Grassen, brandnetels en bramen gingen het beter doen, ten koste van andere planten. De verschuiving in vegetatie en de achteruitgang in de vogelstand wijzen op het belang van 'monitoring'. Een koppeling tussen waarnemingen in het levende en het niet-levende deel van de natuur is vaak voorwaarde om problemen te kunnen verklaren en op te lossen.

De gevonden relatie tussen verzuring en vogelstand geeft aan dat de nationale generieke reductiedoelstellingen niet overdreven zijn. Afhankelijk van grondsoort en bodemgebruik zullen de doelstellingen gebiedsgericht nog moeten worden aangescherpt. Ook ontkomt Nederland niet aan symptoombestrijding. Sinds mensenheugenis grijpen kippenhouders naar de kalkzak als hun kippen windeieren leggen. Ook de natuurbeheerder zal plaatselijk moeten gaan bekalken. 'Effectgerichte maatregelen' heet dat in het tweede Nationaal Milieubeleidsprogramma. Dat klinkt minder erg. Als we niet attent zijn, kan het nog akelig stil worden in onze bossen. Een *silent spring* wordt dan werkelijkheid. Niet door bestrijdingsmiddelen, zoals Rachel L. Carson in 1962 voorspelde, maar door zuur. Of kiest Nederland, ondanks de economische recessie, eieren voor zijn geld?